

Krasnozhon Valentyna. The main requirements to the future air traffic controllers in the USA.

In the article it was analysed general requirements to the future air traffic controllers in the USA. There was underlined an outstanding role of the Federal Aviation Administration in forming of air traffic control system and as a result it had a great influence on the general preparation of the future air traffic controllers. The article deals with legislative impact of the Code of Federal Regulations on the aviation industry, which includes air traffic management. It is also worth to mention that some part of the Code of Federal Regulations is more important for future air controllers than other one, for example the most important is Title 14 and Subchapter 65. Subchapter 65 consists of two parts and totally covers main requirements to the Tower controllers and airline dispatchers. It is obvious that there are numerous demands to the future air traffic controllers, among them age, health condition, education, experience, ability to speak English clearly and complicated tests. Especially important is Air Traffic Standardized Aptitude Test – AT-SAT. This test gives an opportunity to understand whether the person can be an air traffic controller or not. Also article emphasize qualities which candidate should have to become an air traffic controller among them concentration, decision making ability, communication, organization ability, mathematical skills and many others. After all there were a brief outline of future FAA policy through «Next Generation» program.

Keywords: professional preparation, future aviation air traffic controller, air traffic management, Federal Aviation Administration, Code of Federal Regulations, Air Traffic Standardized Aptitude Test.

УДК 378.094+371

Наталія Лісна-Міськів
ВНКЗ ЛОР «Львівський інститут медсестринства
та лабораторної медицини ім. А. Крупинського»;
аспірант, Хмельницька
гуманітарно-педагогічна академія

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР-БАКАЛАВРІВ

Розглянуто загальні аспекти формування готовності до професійної діяльності майбутніх медичних сестер-бакалаврів. Досліджено основні вимоги до професійної компетентності бакалаврів сестринської справи. Головна увага зосереджена на характеристиці професійної підготовки медичних фахівців середньої ланки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» у зарубіжних країнах (США, Японія, Австрія, Італія).

Ключові слова: професійна компетентність, готовність до професійної діяльності, майбутні медичні сестри-бакалаври, зарубіжний досвід.

Постановка проблеми. У даний час в галузі охорони здоров'я працює значна кількість медичних сестер, фельдшерів, акушерок, які об'єднані у велику професійну групу – сестринський персонал. Медична сестра постійно знаходиться поруч з пацієнтами, саме від неї залежить не тільки догляд за хворими, а й в остаточному підсумку їхнє одужання. Повномасштабна реформа, яка розпочата останніми роками в галузі медицини, призвела до кардинального перегляду ролі та місця сестринського персоналу у вітчизняній охороні здоров'я. Саме нині відповідно до сучасного рівня професійної освіти, медичні сестри починають виступати повноправними суб'єктами сфери охорони здоров'я. Вони не тільки забезпечують догляд, а й вирішують більшість питань управління лікувально-діагностичним процесом, організовують профілактичну та реабілітаційну діяльність. З огляду на це – сестринська справа виступає важливою складовою частиною системи охорони здоров'я, що

володіє значними кадровими ресурсами та реальними потенційними можливостями для задоволення потреб у доступній медичній допомозі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що в дисертаційних дослідженнях останніх п'яти років досить ґрунтовно розкрито теоретичні та практичні підходи до вдосконалення професійної підготовки медичних фахівців та висвітлені педагогічні концепції організації освітнього процесу в медичних закладах. Так, теоретичні та практичні питання формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи у процесі вивчення хіміко-біологічних дисциплін були в центрі уваги дисертаційного дослідження Л. Борисюк (2016 р.). Своє дисертаційне дослідження М. Демянчук (2015 р.), присвятив аналізу підготовки бакалаврів сестринської справи до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу. У дисертаційному дослідженні Ю. Колісник-Гуменюк (2012 р.) розкрито теоретичні та практичні підходи до формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі гуманітарної підготовки в медичних коледжах. Дослідження К. Соцького (2016 р.) зосереджене на висвітленні процесу формування готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійного самовдосконалення.

Узагальнення педагогічних досліджень щодо організації професійної підготовки медичних сестер засвідчило, що дана проблема залишається не повною мірою вирішеною. Нинішній стан професійної підготовки середнього медичного персоналу тісно пов'язаний із реструктуризацією сфери охорони здоров'я в Україні, розвитком інноваційних спеціалізацій в практичній діяльності, впровадженням сучасних технічних засобів і можливостей проведення різного роду досліджень, комплексністю професійних завдань, що стоять перед середнім медичним персоналом. Як наслідок виникла гостра потреба оновлення змісту освітнього процесу з метою формування у студентів високого рівня готовності до майбутньої професійної діяльності, що забезпечить конкурентоспроможність випускникам на ринку праці та дозволить реалізувати інтелектуальний потенціал й досягнути професійної компетентності. Встановлено той факт, що ще й нині усі аспекти формування у майбутніх медичних сестер-бакалаврів готовності до професійної діяльності не розкриті, не здійснено огляду зарубіжного досвіду у цьому контексті.

Мета статті – узагальнити сутність професійної компетентності майбутніх медичних сестер-бакалаврів та проаналізувати підходи до професійної підготовки медичного персоналу освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за кордоном.

Виклад основного матеріалу. Якісне медичне обслуговування є першочерговим завданням, що зумовили підвищені вимоги роботодавців до майбутнього фахівця сестринської справи. Сьогодні затребувані кваліфіковані медичні сестри, які здатні на високому професійному рівні вирішувати медико-соціальні проблеми населення. Відзначимо, як незаперечний той факт, що в останні десятиліття увага науковців перемістилася з опису функцій та умінь фахівців сестринської справи на формування у них професійної компетентності.

У розділі «Медсестра і практика» Етичного кодексу професійної етики Міжнародної Ради медсестер зазначено, що фахівець має компетентно приймати виважені рішення, а також нести відповідальність за постійне вдосконалення кваліфікації. Тобто, у найбільш загальному розумінні, компетентність передбачає сукупність якостей особистості, а також сформованість у неї теоретичних знань, розвиток практичних умінь і навичок, які в комплексі допомагають людині діяти в різних, в тому числі й в нових для неї ситуаціях. У баченні Н. Мачинської [4] «професійна компетентність – це базова характеристика діяльності фахівця, що відображає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення» [4, с. 127]. Науковець переконливо доводить, що професійна компетентність містить знання та вміння з різнобічних сфер життєдіяльності, що необхідні для формування вмінь в галузі здійснення професійної діяльності творчого рівня. У розумінні З. Шарлович професійна компетентність медичного працівника «повинна містити творчу складову, яка характеризується новизною у професійній діяльності та може виявлятися в особистісній та професійній сфері діяльності» [7, с. 125]. Компетентний

фахівець повинен виконувати специфічні професійні завдання обстеження, діагностики, виконання призначень лікаря, спостереження та догляду за хворими, що забезпечує результативність медсестринського процесу. Іншими словами, професійна компетентність медичної сестри передбачає сформовані вміння працювати самостійно, співпрацювати, формувати цілі, концентрувати увагу на виявленні та вирішенні професійно зорієнтованих завдань, використовуючи новітні технології, планувати і якісно здійснювати медичну (сестринську) діяльність на основі милосердя, толерантності, емпатії, з урахуванням вимог організації, бачити і реально оцінювати власну професійну діяльність з точки зору ефективності та доцільності. Як доводить С. Левківська, «професійна компетентність медичної сестри будується не тільки на знаннях і вміннях надати лікувальну і профілактичну допомогу, а й на вмінні успішно взаємодіяти з пацієнтами з метою з'ясування не тільки об'єктивних, але й особистісних причин захворювання» [3, с. 129].

Отже, незаперечним вважається той факт, що професія медичної сестри відноситься до такого виду професійної діяльності, де висока професійна компетентність забезпечує своєчасну і якісну роботу всієї медичної сфери. Під професійною компетентністю розуміємо сукупність якостей особистості та професійних умінь і навичок, які допомагають здійснювати професійну діяльність, самостійно приймаючи рішення, що стосуються реалізації професійних функцій та обов'язків. У нашому баченні професійна компетентність медичної сестри забезпечується синтезом професійних знань і умінь та визначає її готовність до професійної діяльності та подальшого професійного зростання.

Об'єктивні потреби суспільства диктують необхідність підвищення професійної компетентності фахівців сестринської справи на етапі їх навчання в медичних освітніх закладах. Майбутні медичні сестри-бакалаври, як компетентні професіонали, мають оперативну та якісно реагувати на постійно виникаючі зміни в практичній діяльності та повинні навчитися використовувати отримані в процесі професійної підготовки знання, як основу і засіб для вирішення завдань професійної медичної діяльності відповідно до своїх посадових обов'язків. Майбутня медична сестра повинна ще під час навчання навчитися якісно планувати і здійснювати медичну (сестринську) діяльність. В арсеналі професійної компетентності важливе місце також займають рефлексивні вміння. Професійна компетентність визначається не тільки вузькоспеціалізованими знаннями, а охоплює загальнотеоретичні, методологічно важливі інваріантні знання, які допомагають в цілісному сприйнятті картини світу, які сприяють розвитку інтелекту, допомагають у творчій самореалізації та адаптації до мінливих умов професійної діяльності. Успішному становленню професійної компетентності студентів медичних установ сприяє розвиток основних якостей особистості, якими повинен володіти кожен медичний працівник.

Цілеспрямована організація освітнього процесу з метою реалізації компетентнісного підходу до підготовки бакалаврів сестринської справи потребує врахування світових тенденцій і державних підходів у навчанні медичних сестер, фундаментальних досліджень і наукових досягнень у реалізації сучасних напрямів оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ медичного спрямування. З огляду на це вважаємо за необхідне проаналізувати зарубіжний досвід підготовки сестер-бакалаврів у провідних країнах світу. Насамперед констатуємо, що, вивчаючи публікацію М. Кастера (M. Kaster) [9] було встановлено той факт, що римлянка Паула першою запровадила навчання з догляду за хворими як особливий вид мистецтва. Це навчання стало прообразом та початком навчання медичних сестер у світовій медичній практиці.

У процесі дослідження встановлено, що мета навчальних закладів з підготовки медичних сестер у США спрямована на досягнення майбутніми фахівцями успішних дій на ринку праці в умовах жорстокої конкуренції та підвищення свого іміджу на ринку освітніх послуг. У даний час у США існує трьохступенева система медсестринської освіти (registered nurse (RN)): дипломований спеціаліст, ступінь асоціата (associate degree (AD)), ступінь бакалавра (baccalaureate or bachelor's degree (BD)) [8]. Зокрема, щоб отримати ступінь бакалавра (BD), потрібно вчитися в коледжі чи університеті протягом 4 років. Програма підготовки бакалавра охоплює велику кількість гуманітарних дисциплін, теорію

сестринської справи та практичну підготовку в рамках компетенцій медичної сестри. Американська сестринська асоціація (American Nurses Association, ANA) виступає за те, щоб розглядати ступінь бакалавра обов'язковим для будь-якої медичної сестри. Деякі штати (особливо Нью-Йорк і Нью-Джерсі) в даний час розглядають закони, згідно з якими всім медичним сестрам/братам необхідно буде отримати ступінь бакалавра протягом 10 років після отримання першої ліцензії.

У публікації Ю. Поляченка [6] ми знайшли підтвердження того, що в *Японії* також існує трирівнева освіта медичної сестри. Зокрема, якщо студент навчається 4 роки в університеті, то йому присвоюється ступінь бакалавра, а у тому випадку, коли термін навчання складає лише 3 роки в сестринському коледжі – то є змога отримати асоційований ступінь, якщо три роки в сестринській школі – диплом.

Як доводить А. Венгліньська [1], з 2011 року в Північній Ірландії ввели обов'язкову вищу освіту для медичних сестер, а з 2013 року вища освіта (як мінімум ступінь бакалавра) є обов'язковою для медичних сестер і медичних братів *Великобританії*. Дане рішення було прийнято після розгляду рекомендацій Британської ради медсестер і акушерів, які вважають, що це дозволить суттєво поліпшити якість роботи медичного персоналу.

Вивчаючи професійну підготовку майбутніх медичних фахівців в університетах *Австрії*, Г. Кліщ змогла з'ясувати, що випускники мають володіти такими компетентностями: академічною, фаховою, комунікативною, соціальною і професійно-релевантною, а також мати сформований комплекс особистісних (морально-етичні, комунікативні, вольові, організаційні) та спеціальних (перцептивно-рефлексивні, проєктивні) професійно-зумовлених якостей для успішного виконання професійних функцій [2, с. 10]. Встановлено, що в цій країні інтенсивно розвивається система вищої медсестринської освіти. Професійна підготовка медичних сестер з вищою освітою здійснюється за принципом ступеневості: бакалавр медсестринства – магістр медсестринства – доктор наук медсестринства. Ступінь бакалавра у Австрії не вважається науковим та розширює можливості наступного працевлаштування у практичній охороні здоров'я.

Як стверджують М. Пердмоні та Б. Труці [5] в *Італії* в 90-х роках ХХ століття освіту медичних сестер перевели в університети, а вже починаючи з 1999 р., з'явилися перші бакалаври сестринської справи (1 рівень підготовки). Для вступу до університету на курс «сестринська справа» необхідно закінчити школу (12 років). Порядок навчання передбачає: базову підготовку, професійну підготовку, обов'язкові навчальні дисципліни та курси за вибором студента. Кожен університет є самостійним у визначенні власної освітньої системи, яка охоплює: професорсько-викладацький склад; число навчальних кредитів, які будуть виділені на дисципліни; участь в інших видах діяльності; розклад занять.

Отже, ключові цілі навчання сестринської справи більшості європейських країн орієнтовані на: профілактику, раннє виявлення захворювань і санітарно-освітню роботу в сфері охорони здоров'я; навчання пацієнта з метою мотивації на активну участь в процесі лікування і реабілітації; управління (планування, моніторинг та оцінка) сестринською діяльністю; підготовка кадрів та наукові дослідження. Освітній ступінь бакалавра є престижним для медичних сестер усіх європейських країн.

Враховуючи конкурентну боротьбу на ринку праці та вимоги до ОКР «бакалавр», зокрема, ліквідацію відділень бакалаврату в медичних коледжах, на новому етапі розвитку ступеневої медсестринської освіти перспективним є створення інститутів медсестринства у складі медичних університетів (за прикладом Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського), створення незалежних інститутів медсестринства (за прикладом Житомирського інституту медсестринства, Львівського інституту медсестринства та лабораторної медицини ім. А. Крупинського) та створення інститутів медсестринства у складі класичних університетів у тих областях, де немає медичних університетів. Раціональна та виважена підготовка сестринських кадрів зумовить поліпшення якості медичної допомоги у нашій країні.

Висновки. Проаналізувавши досвід професійної підготовки майбутніх фахівців медсестринства за кордоном, можемо стверджувати, що протягом останніх років проведено

фундаментальні зміни у медсестринській освіті, впроваджено вищу освіту з медсестринства і сформовано багаторівневу систему професійної підготовки, яка відповідає міжнародним стандартам. Вивчення зарубіжного досвіду підготовки медичних сестер-бакалаврів дозволить провести модернізацію вітчизняної медсестринської освіти в контексті європейських вимог. Огляд існуючих варіантів сестринської освіти за кордоном показав, що нині існує дуже багато різних навчальних закладів (коледжі, університети, школи при лікарнях), які забезпечують підготовку медичних сестер-бакалаврів. Провідною тенденцією в сестринській освіті в даний час є перехід до підготовки медичних сестер в системі вищої професійної освіти в формі бакалаврату як більш фундаментальної та професійно орієнтованої.

Професійна підготовка медичних сестер-бакалаврів в останнє десятиліття збагачується інноваційними формами і методами навчання, які орієнтовані на формування готовності до професійної діяльності. В авторському баченні центральне місце в якісній професійній підготовці медсестринського персоналу з ОКР «бакалавр» в освітніх установах належить прагматичному підходу. Тому ці питання будуть висвітлені більш ґрунтовно у наступних наших публікаціях.

Список використаних джерел

1. Венглинская А. П. Болонский процесс и высшее сестринское образование / А. П. Венглинская, Е. А. Парахонский // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований 2009. – №4. – С. 73–74.
2. Кліщ Г. І. Професійна підготовка лікарів в університетах Австрії : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Галина Іванівна Кліщ; Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – 23 с.
3. Левківська С. М. Формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер як наукова проблема / С. М. Левківська // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2014. – Вип. 1. – С. 124–131.
4. Мачинська Н. І. Психологічна компетентність – необхідна складова професійної компетентності майбутнього фахівця / Н. І. Мачинська // Інженерні та освітні технології в електротехнічних і комп'ютерних системах. – 2013. – № 1(1) – С. 125–130.
5. Пердмони М. Медсестра глазами итальянского общества / М. Пердмони, Б. Труцци // Медицинская сестра. – № 3 – 2010. – С. 38–40.
6. Поляченко Ю. В. Медична освіта у світі та в Україні / [Ю.В. Поляченко та ін.]. – К. : Книга плюс, 2005. – 383 с.
7. Шарлович З. П. Пошук шляхів формування професійно-педагогічної компетентності медичної сестри сімейної медицини в системі фахової підготовки / З. П. Шарлович // Східноєвропейський журнал громадського здоров'я : Спецвипуск. – 2012. – С.125–126.
8. Basavanthappa V. T. Nursing Administration. – India, New Delhi, 2007. – Jaypee Brothers medical publishers LTD. – 601 p.
9. Kaster M. Geschichte der Pflege / M. Kaster // Grundlagen beruflicher Pflege. – Stuttgart, 2001. – S. 22–63.

Лесная-Мискив Наталья. Анализ зарубежного опыта формирования готовности к профессиональной деятельности будущих медицинских сестер-бакалавров.

Рассмотрены общие аспекты формирования готовности к профессиональной деятельности будущих медицинских сестер-бакалавров. Исследованы основные требования к профессиональной компетентности бакалавров сестринского дела. Главное внимание сосредоточено на характеристике профессиональной подготовки медицинских специалистов среднего звена образовательно-квалификационного уровня «бакалавр» в зарубежных странах (США, Япония, Австрия, Италия).

Ключевые слова: профессиональная компетентность, готовность к профессиональной деятельности, будущие медицинские сестры-бакалавры, зарубежный опыт.

Lisna-Miskiv Nataliia. Foreign experience analysis of forming readiness to professional activity of future nurses-bachelors.

The article deals with approaches to the professional training of future bachelor nurses, which provide the formation of professional competence of future specialist. Professional competence means a set of personal qualities and professional skills, which help to carry out professional activities, to make decisions independently concerning the implementation of professional functions and responsibilities. The purposeful organization of professional training of bachelors of nursing needs the consideration of global trends in our country. In this context, the foreign experience of education of bachelor nurses in the United States, Japan, Austria, Italy and other European countries was analyzed. The review of foreign variants of nursing education that are represented in publications of foreign experts showed the extreme complexity and diversity of the content of professional training. It was established that today there are many different educational institutions that provide training of bachelor nurses. They include: colleges, universities, schools in hospitals, etc. The leading trend in nursing education now is the transition to the training of nurses in the system of higher education in the form of bachelor degree as a fundamental and professionally oriented. It was established that bachelor degree is a requirement for nurses and a significant factor of improving of the image of the labor market in conditions of severe competition.

Keywords: professional competence, readiness to professional activity, future bachelor nurses, foreign experience.

УДК 351.83+37.06+656.61

Олександр Міхєєв, к.т.н., доцент,
Світлана Лопатюк, к.т.н., доцент,
Наталія Велигдан,
Ганна Сердюк, магістр

Київська державна академія водного транспорту
імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного

**ДЕРЖАВНІ ПИТАННЯ ЩОДО НАДІЙНОГО
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКИХ МОРЯКІВ**

Україна за 20 перших років свого нового життя втратила практично весь чорноморський флот, який залишився у неї після розпаду СРСР. Однак, не зважаючи на цей факт, українські моряки у складі світового торговельного флоту займають високе шосте місце. У свою чергу Держава чомусь не бажає врегулювати питання соціального захисту своїх моряків, не ратифікуючи основні міжнародні Конвенції у цьому напрямку. У статті проведено аналіз та зроблені висновки щодо зрозумілого поліпшення соціальної захищеності цієї групи українських громадян.

Ключові слова: держава, конвенція, громадяни, моряки, соціальний захист.

На 1991 рік реальна вартість ЧМП складала близько 7 млрд. \$, а весь торговельний флот налічував 295 суден та 1100 одиниць допоміжних суден [1].

Однак, за роки незалежності Україна за різними причинами позбавила себе практично від всього суднового торговельного та рибальського флоту. Так, у 2010 році з основних 295 суден у нашій державі залишилось тільки п'ять, а у 2014 році – лише одне [2; 3].

Виходячи з таких обставин українські моряки втратили свої робочі місця та змушені були шукати собі роботу за кордоном. Однак, вітчизняні вищі навчальні заклади водного профілю продовжували готувати відповідних фахівців, і на даний час випускники цих ВНЗ в основному, з одного боку, поповнюють іноземні морські судноплавні компанії гідним офіцерським складом, а з іншого – додаткового додають гроші до чужинних державних